

„R A J A.“

5. NA MEJI.

„Tu je meja, tu se poslovimo!
 Kratko bode naj slovó, junaško;
 Mehke sólze omečijo serca,
 Serc jeklenih bode nam potreba!
 Vsak objemi slednjič ženo svojo,
 Dete svoje, roko daj očetu! —
 Z bogom, žena, zdrava mi ostani!
 Ne pretakaj bridkih solz, ne zabi,
 Ercegovka si, junaka žena!
 Ako padem, bog te naj tolaži,
 Zate padem, za otroke drage.
 Bratje zate bodejo skerbeli,
 Oče za te bo skerbél nebeški.
 Lepo úci najine otroke,
 Dom ljubiti, sovražiti Turka.
 Daj mi, dete, hčerko iz naročja,
 Da poljubim ji cvetoče lice,
 Morebiti zadnjič. — Sládko dete,
 Hčerka moja, krasna ti cvetica!
 Cvéti, cveti, lépo se razvijaj,
 Pridna bodi, materi veselje
 In očetu, ako se poverne!
 Tudi zate grem v kervavo vojsko,
 Da se v prosto verneš domovino,
 Da živiš v nji prosta Ercegovka! —
 Kaj me gledaš, sin, molcé od stráni?
 Kaj poglede vpiráš poželjivo
 V puško in roci, bridki meč za pasom!
 Vem, kaj nemi hočejo pogledi.
 Ti ne moreš z mano; z majko idi,
 Njej tolažba bodi in podpora,

Slepe vodi dédu ti korake.
Ki mu merknil zlati svit je dneva.
Z bogom oče, z bogom dragi moji!
Bratje, konec bridkega slovesa!
Solz, junaki, že preveč je teklo.
Žene drage, z deteti v naročji,
Vi sinovi naši, še prešibki,
Da nosili bojno bi drožje:
Vi očetje, starčki sivolasi,
Ki se trese vam že suha roka!
Onkraj meje najdete zavetja,
Kamor turška že ne seza roka.
Prosta zemlja, prost tam narod biva,
Nam po rodu in po veri bratje:
Rade vsake vam odpró se duri,
Blaga serca, radodarne roke.
Od izhoda biva do zahoda
Velik narod, nam soroden narod.
Z nami čuti naše bolečine;
Vam darove bodo pošiljali,
Bog poverni mile jim darove!
Mir naj spremlja, draga te družina!
Mi v kervavo vračamo se vojsko.
Da deželo si osvobodimo,
Da svobodni z vami v njej živimo!

B. M.

GOSPOD MIRODOLSKI.

III.

Lep večer je bil na Mirodolskem domu. Na vertu v zelenem šatoru, proti dolini odpertem, sedela je četverica srečnih ljudi. Živ pogovor je bil v veseli družbi; a ko se skrije solnce za večerne gore, ko se žaré v poslednjem svitu njegovem verhovi nasprotnih gorá, mrak po dolini nastaja, iz tihih kotov razširjajoč se dalje po ravnini; ko se vžiga zvezda za zvezdo na jasnem nebu; ko je vse tako mirno, tako praznično tiho — pojema bolj in bolj govoreca; zadnjič vsi obmolče ter zró zamaknjeni v krasni večer, gotovo vsi ene misli, enega čuta: kako lepa je zemlja, kako lepo je življenje na njej!

Čez nekaj časa vstane Breda, prime sestro za roko in družno otideti sprehajat se po vertu. Dolgo hoditi molče; slednjič izpregovori Breda:

„Kako srečni smo zdaj, ljuba moja Zora! o da ne more biti vedno tako! O tiho, tiho! saj vem, kaj se godi, kaj se na skrivnem pripravlja! Srečna bodeš, Zora; bog vé in ti veš, kako iz serca ti privoščim srečo, katere si tako vredna; kako se je veselim; a bridka kaplja grení mi veselje; zakaž ne morevi srečni biti skupaj! Zora, ti pojdeš, kamor ti je iti. Kako mi bode moči brez tebe živeti! Kako mi bode hudo, ko pojdem prvo noč brez tebe k pokoju; tako prazno vse, tiho in zapuščeno! Ne, tožiti ne smem, saj bodem pri očetu, najboljšem očetu, kar jih ima svet. Kako te bodo pogrešali! Tolažila

jih bode samo misel, da si srečna; tvoja sreča, najina sreča! Bodi vesela, sестrica. Odpusti, nisem ti hotela serca težiti. Vesela mi bodi, govori, smijaj se; glej, saj sem tudi jaz zopet vesela; Zora, kaj molčiš?"

Sestra ji ne odgovori; nasloni ji na ramo glavo in milo se zjoka.

"Srečna sem, Breda, kako bi ne bila! Vendar, sama ne vem, kako je to; nekaj mi brani, da ne morem prav veseliti se svoje sreče; tako tesno mi je pri serci; bog vé, kaj se še zgodi!"

"Kaj se zgodi?!" — Tice bodo plavale, ribe letale. Še žalostna mi bodi; glavico pobešaj, kakor marjetica, katero je oparila slana. — O tí, tí! že vidim; drugače moram s teboj govoriti; ti poredno dete, ki mi dela toliko preglavice, toliko skerbi! Če ga morebiti nočeš, če si se premislila, govóri, še je čas, vzamem ga jaz — ko bi me hotel! Prijazen je res z mano, ta ljubi Radovan, prav prijazen, ní da bi dejala; a z mano govori, nate misli; z mano se šali, za tvo pogleduje tako zamakneno, tako milo, tako žalostno! O to je strašna nesreča! Jaz hočem biti vesela, kader se bodem možila. Jaz hočem veselega moža, ki me naravnost pogleda, naravnost govori z lica v lice, ki se tudi časi malo zasmee. Nič se mi ne boj; ne vzamem ti ga ne; jaz sem kmetica, ti si gospa; moj mora imeti okrogla, rudeča lica; kaj bi počela jaz s takim učenim bledinom?"

"Ti si vedno dobre volje, vedno se šališ in norčuješ z mano: ti ne veš, kako čudno mi je pri serci."

"Ubožica! kaj ga nimaš rada?"

"Rada! kako bi ga ne imela rada! boljšega moža si ne more zeleti ženska na sveti. Skupaj sva izrasla, skupaj igrala nedolžne otročje igre: on je bil meni namenjen, in jaz njemu, kar se pomnim; kakor bi ne moglo biti drugače. Vendar zdaj, ko se bliža čas — Breda, tako mi je težko pri serci; bog daj, da se vse srečno izide!"

"Le pazi, da se ne pregrešiš s tistimi tvojimi prenapetimi sanjarijami: pa vesela bodi, ljuba moja Zorka, vesela! Jeli, vsako poletje prideta k nam na praznike iz mesta; pri nas ostaneta ves čas; srečno bodemo skupaj živeli kakor zdaj, o kako se že veselim! A sedaj dovolj! čas je, da grevi po svojih opravkih; kravice niso še pomolzene; ali tebi vse to malo mari; ti si že mestna gospa; jaz sem in ostanem kmetica, kmečka gospodinja; kje je lepše življenje, kakor na kmetih! Čakaj, videla bodeš, kako se ti bode časi še tožilo po njem; po očetu, po meni, po vsem preljubem našem Mirnem dolu!" —

Ko ste imeli sestrici take pogovore na vertu, pogovore žalostne in vesele, polne nedolžnosti, polne sestrine ljubezni; sedel je gospod Mirodolski z mladim prijateljem svojim v stranski izbici, imela sta imenitne razgovore. Da-si je bilo tako prijetno pod milim nebom dihati mehki večerni hlad, vstal je vendar gospod Mirodolski ter peljal svojega gosta v hišo; videti mu je bilo, da ima nocej nekaj

posebnega na serci, česar ne more tako razkladati pod milim nebom, da-si ni bilo blizo radovednega poslušaleca.

„Ne ustavljam se“, začne gospod Mirodolski po kratkem molčanju. „ne ustavljam se tvoji želji, da-si bi bilo morebiti bolje, ako bi se nekoliko časa poterpelo; vendar stori, kakor se ti zdi; vzemi jo, tvoja bodi; moja želja je bila vedno, da se združita in želja nje, ki nas je prezgodaj zapustila. Dobra sta obá, rada se imata, srečen zakon vaju čaka, če je božja volja. Kaj so vsi človeški sklepi, vse človeške namere; rosna kaplja, ki se blišči na veji, veter potegne in kaplje ní! Ti si mlad, prijatelj moj, malo si še izkusil na svetu: obetaš si stanovitno srečo, ker čutiš, da si je vreden. A kaj govorim, kaj bi ti grenil vesela trenutja! — Ne bodem te učil, kako ravnaj se svojo ženo; ti ne potrebuješ poduka, in ako bi ga potreboval, zdaj bi bilo prepozno! Poznam te, brez strahú in skerbi ti izročam, kar imam najdražjega na svetu. Ti ne bodeš hčerki moji, svoji ženi, svojeglaven gospod; slepe pokorščine ne bodeš zahteval, kakor se zahteva od brezumne živali; družica ti bode in pomočnica v življenji. Srečen bode vajn zakon, kolikor more soditi človeška kratkovidnost; srečen naj bode, kakor je bil moj.“

Pri teh besedah potihne mož, pokrije si obraz z obema rokama; dolgo časa sloni zamišljen, po tem si obriše rosne oči in govori dalje:

„O mladi prijatelj moj! ne čudi se, da me je za trenutje premagal spomin; ne čudi se, da bodem govoril s teboj, kakor nisem še nikoli govoril ne s teboj ne z drugim nikomur. Tako mehko, tako polno mi je serce, da si duška želé preobili čuti. Poznal si mojo ženo, Radovan, gledal si tolikokrat prijazno njeno obličje, čul si njen mili glas, v spominu ti je vse njeno blago bitje; vendar kar si videl, videl si samo z otročjim očesom. Pravo vrednost njeno poznal sem jaz edini na svetu. Čuden, poseben človek sem bil že od mladih nog; otrok še, imel sem svoja pota, svoje misli; sam zase sem živel, malo se prijaznil in bratil sè svojimi verstniki; jaz nisem pogrešal njih družbe in oni ne moje; kar je njih veselilo, vse se je zdelo meni tako prazno, tako pusto in ničevó. Svoj svet sem si bil vstvaril, v njem sem živel, srečen in vesel otrok. Imenovali so me prevzetnega, brezserčnega; in v meni je bilo tako mehko, premehko serce. Terpeti nisem mogel videti človeka ne živali, bolela me je vsaka bolečina, v serce se mi je smilila vsaka terpeča stvar. Imel sem trenutja, ko sem se čutil nesrečnega, neskončno nesrečnega! Obšlo me je tako rekoč terpljenje in gorje vsega sveta. Zamislil sem se časi v čudno misel: zakaj sem na svetu! O ko bi ne bilo ne mene, ne zemlje, ne solnea in zvezd, ko bi ne bilo sveta! Slednjič se mi je serce olajšalo v solzah, ki so se mi curkom ulile po licih.“

Z leti je rasla ta moja posebnost, recimo: bolezen, nikakor nenavadna bolezen; bolezen, kateri se tako rada posmehuje samopašna druhal, ki je zadovoljna in vesela, da se le nji dobro godi, ki ima ime in obličje človeško, a nikakor ne človeškega serca. Ta je

tista bolezen, iz katere poganja cvetica najblažje poezije, ki so jo solze rodile nam v veselje. O kolikokrat sem si mislil: Zakaj mi ni stvarnik podelil darú poezije: vrelo in kipelo je v mojem sercu, nema so mi bila usta!

Pride mi čas, ko se mladeniču po naravnih zakonih zbuja hrepenenje po drugi polovici človeštva, ko se mu siloma obračajo oči po cvetočem ženskem licu. Blagor mu, kedor najde tolažbe in zdravila na blagem, zvestem ženskem sercu. Imel sem nekoliko priložnosti izpoznavati ženstvo, zahajal sem v hiše, tako imenovane dobre hiše; prijazno so me sprejemali povsod; radi so prezirali moje slabosti, poterpljenje imeli z mojimi posebnostmi. Imel sem priložnost opazovati življenje; malo veselega sem videl. Sijajna poveršnina, pod njo toliko nezdravega, červivega! Lahko se zgodi, zlasti mlademu človeku, da se prenagli v sodbi; nevarno je iz nekaterih prikazni, ki jih je človek videl, sklepati splošno sodbo. Jaz nisem bil zaničevalec ženskega spola, kar se mi je tolikokrat očitalo. Nisem sovražil ženstva, ne zaničeval, a posebno spoštovati ga tudi nisem mogel. Nosil sem v persih žensko podobo, katero sem si bil sam vstvaril po svojih mislih, svojih željah. Kolikor sem videl in poznal deklet, nobena ni bila njej podobna. Koliko sem zahteval, in kako malo! Ne lepote, ne učenosti, ne visokega stanu, da ne govorim o bogastvu: iskal sem čistega, blazega, zvestega serca, serca ki me bode umelo, ki bode veselilo se z mano, z mano žalovalo, ki bode imelo z mano blago poterpljenje. Želel sem žene, katera bi se srečno čutila v moji skromni domačiji, kateri bi ne uhajale skrivaj želje v sijajni svet — in Radovan! žene, katera bi bila plemenita v mislih, besedah in dejanji. Vsak človek ima kaj posebnega, česar ne more terpeti. Jaz imam z vsem poterpljenje, z vsako človeško slabostjo, z neumnostjo, celo s hudobijo, a zoperna, neskončno zoperna mi je — podlost in otroka njena: laž in hinavstvo! Koliko sem si že prizadejal, ne da bi se sprijaznil z njimi, to je nemogoče, da bi imel samo človeško poterpljenje z njimi — vse zastoj, ta slabost pojde v jamo z menoj.“

Po zadnjih besedah, katere je blagodušni gospod Mirodolski z nekako nenavadno živahnostjo, z nekako sveto jezo govoril, potihne nekoliko časa; videti mu je bilo, da so mu obudile neprijeten spomin; po tem govori dalje z navadnim glasom:

„Take žene sem si želel, in tako ženo sem našel!

Če sem za kaj hvaležen svojemu stvarniku, hvaležen sem mu za to dobroto! Radovan! ti si mlad, ti ne veš, káj je blaga žena! Bog mi usliši moje želje, želje skerbnega očeta, in na konci svojega življenja bodeš govoril, kakor zdaj jaz govorim. Srečne dni sem preživel z njo, kako naglo so minili! Njene želje so bile moje želje, moja volja njena volja. Lep je učiteljski stan, jaz ne vem lepšega na svetu; vendar ima, izkusil bodeš sam, svoje težave. Kako lep, blag namen, kako težko ga doseči! Človek, naj si še toliko prizadeva, naj ga vse hvali, težko je sam sè sabo zadovoljen.

Prihajajo mu težka trenutja, bliža se mu skerb, temni se mu

čelo, upada mu serce — ljub pogled iz njenih oči, prijazna beseda iz njenih ust in solnčni svit razvedri mu čelo in mir se mu usede v sercé. Oj blago bitje, ki, znebitvi se zemeljske teže, breztelesno bivaš zdaj v večno mirnih prostorih, zvesta družica moja! ako čuješ moje besede, hvalo ti, serčno hvalo! Moj mir si bila ti, moja tolažba, moja sreča; samo enkrat si me žalila, ko si od mene, od svojih se poslovila!“

Začujejo se ženski koraki, vrata se lahno odpro in — veselja žar posije očetu iz rosnih oči.

B. M.

ZGODOVINSKE ŽENE.

Zapustimo sedaj mračni jutrov svet ter prestopimo na zapadna tla, na solnčne pokrajine helenske, v prazgodovino gerško, ki se razgrinja našim očém, žareč se že v zlati zori prečiste poezije! Očeta Homera roka naj vodi nas v burno viharne boje trojanske, spremiljajmo potem domú se vračajoče junake ahajske po njih križem-potih po suhem in po morji; radostno nam se bode vpiralo oko v krasne ženske podobe, katere nam kaže „laterna magica“ nebeškega pevca. Prikazen se verstí za prikaznijo, — same mikavne, imenitne ženske podobe!

Helena, katere lepota je vnela vojsko trojansko, Ifigeneja, Brizójida in Hektorjeva blaga soproga Andromaha, prorokinja Kasandra, Navzikaá, Fajaškega kralja priserčna hčérka in poleg toliko drugih tudi Penelopeja, divnega Odiseja zvestovdana žena! — Tu je pesnik tudi zgodovinar, tu je poezija tudi zgodovina. Da-si namreč ni dvomiti, da imenovane osebe niso zgodovinske osebe, vendar ni moči tajiti, da so živele v onih časih njim enake, po duhu jim sorodne ženske, in da je imel ženski spol enako stanje, enako veljavo v narodno-gerškem življenju.

Ali socijalno stanje ženskega spola se je shujšalo v poznejših časih in to v istej meri, kakor se je ukrepčalo moštvo in kakor se je gerški naravni človek ujasnil do vzorne podobe pravega Helena. Saj to je ravno bridko pekoče tragično gorjé človeštva, da mu ní nikedar moči dospeti do popolnosti, da celó o času svojega najlepšega cveta boleha o hibah in napakah, katere ga z višine s tolikim trudem dosežene pahnejo zopet v černe globočine. Klasično helenstvo, tako dognano, tako doveršeno o prvem pogledu, pogrešalo je enakorodnega ženstva, pogrešalo torej družinskega življenja, in ravno ta pogrešek ga je izpodkopaval in slednjič izpodkopal.

Kako resnična je ta sodba, priča nam najbolje pogled na stanje ženstva v dveh glavnih gerških državah, v Sparti in Atenah. Res je bilo v Sparti stanje hišine gospodinje „mezodome“ dostojnejše nego drugód, tako da so se norčevali drugi Gerki, da „v Sparti gospodujejo žene“; to-dà v odrevenéli Likurgovi ustavi so iméle ženske edino veljavo kakor pripomoček, da se doseže namen; ne splošno človeška, čislala se je v njih samo spolna stran; cenili so jih samo kakor

matere spartanskega zaroda. Od tod običaji, ki v lice bijejo moralnosti, da so se neplodni zakoni razdirali državnim potom, da je smelo več bratov imeti skupno ženo i. d. Zares imenitnih žen torej niso mogla rodevati nerodovitna tla spartanska in to tem manj, ker svobodnemu uveljavljanju osebnosti, prizadevanju genijalnosti, razvijati svoje posebnosti sploh ni bilo prostora v Sparti, tako da so celo imenitni Spartanci, Kleomén, Pavzánija, Brázida, Lizander i. dr. razvijajoč svoje moči, navskriž prišli z naredbami svoje države.

Drugače v Atenah! Tu se je bila pod blagodejnim vplivanjem svobodne ustave v 5. stoletji pr. Kr. razvila cvetna doba, da lepše ni nikedar gledalo človeštvo; tu je človeški duh, v čudovitem soglasji izpoznanja, hotenja in čutenja razvijajoč svoje moči prvič poletel v zvezdne višave, kjer je gledal večne podobe, večne resnice ter nebeški trojci: filozofiji, umetnosti in moralnosti prvič zrl v sijajno obličje. Tu je zorela ona krasna vsestranska omika, katera nam je še dan današnji terdna podloga.

Ali, poleg svitle luči temna senca!

Da je mogel Atenjan poleg malega števila sodelavcev na vsakem posameznem polji človeškega znanja in tvorjenja zveršiti taka nesmertna dela, bilo mu je obračati vse svoje moči v javno življenje, v njem se izgubiti tako rekoč, in zaradi tega izneveriti se rodovini, izneveriti se zlasti ženstvu. Tako se je v kratkem pokazal globok prepad med visoko izobraženim možem in zaostalo, edino z gospodinstvenimi skerbmi borečo se, z deklami in sužnjimi občujočo ženo: poleg Sokrata — Ksantipa! To nam razjasnjuje žalostno prikazen, da, kjer je dospelo ženstvo do veljave in moči, bile so to same tujke, jonske „hetajre“ katere so Atenjanu očl slepile z omiko, kakoršne ni navade imel gledati pri domačih ženskah.

Med temi jonskimi „hetajrami“ — njihove kroge smemo primerjati s „saloni“ emancipiranih žen za časa direktorija in cesarstva — odlikuje se krepko ženska, katero je poleg omadeževane preteklosti prištevati najdostojnišim zastopnicam antiknega ženstva. Ta ženska je Aspazija Milečanka, katera je bila prišla v Atene ter tam s svojim duhom in s telesno svojo lepoto pridobila si najimenitnejše može istega časa ter zadobila moč, kakor že mnogo katera pred njo.

Pri Atenjanih, narodu tako dovzetnem za vse, kar je novega, nenavadnega, zbudila je tujka splošno pozornost. Izpoznali so takoj, da ona ne vabi in zanimlja z navadnimi zapeljivimi zvižaçami, nego da je vsemu lepemu vdano, soglasno, srečno razvito bitje: zlasti pa je vse stermelo vidé novo prikazen, žensko v obilnosti vse helenske omike. Najresnobnejši, najmoralnejši možje, sam Sokrat med njimi, iskali so njene družbe, da bi se razgovarjali z njo o državi, modroslovji in umetnosti. A zlasti je bil slavni Periklej, ki se je seznanil, sprijaznil in zavezal z njo, tako, da se odslej njegovo imé v zgodovini imenuje samó v tesni zvezi z njenim imenom.

Periklej (umerl l. 429.) je izmed onih redko oblagodarjenih

prikazni, kakoršne stvari narava po tisočletjih, kakor da bi hotela utelesiti idejo človeštva čisto in jasno, prosto navadnih človeških napak, pokazati nam podobo, da gledamo plemenito njeno obličje ter o tem pogledu še le prav izpoznavamo svoje napake, svoje slabosti. Periklej je prikazen v vsej lepoti doveršena in dognana; prikazen, kateri se more, po enakomernem razvoji vseh človeških zmožnosti primerjati sam Goethe. Velik vojskovodja, še večji državnik, enakomerno vdan politiki, umetnosti in vednosti; iskren domoljub in vendar poleg tega poln pravega človeškega čuta, ustanovitelj gole demokratije in vendar kakor samovladnik zapovedujoč najbolj svobodoljubnemu narodu sveta: o kratkem: vzor Helena, vzor človeka!

In Periklej, največi mož svojega časa, izpoznal je v Aspaziji najduhovitejšo ženo in združil se je z njo za življenje, zavezal se z njo z istinito zakonsko vezjo, katere samo za to ni priznavala postava, ker je bila Aspazija inozemka, vezjo najzvestejše zakonske ljubezni, katero je samo smert ločila. In Aspazija ne samo da je sè svojo ljubeznijo čelo vedrila svojemu možu v redkih prostih trenutjih, podpira ga tudi v njegovih poslih, obrača pozornost njegovo na daljne stvari, koristi mu sè svojimi zvezami doma in na tujem, in pomaga z ostrovidno žensko umnostjo in globokim ljudoznanjem. In Periklej vé, kaj mu je ona; za njo ni mu bilo nič nemogoče. Ko je proti koncu njegovega življenja ljudstvo, razdraženo proti njemu po sovražnih podpihovalcih, gnalo pred sodbo njegova najdražja prijatelja, Fejdija umetnika in modroslovea Anaksagora, žertvoval ju je Periklej, da si s kervavečim srcem; a ko se loti lokava obtožba Aspazije, tedaj zbere vso svojo moč in veljavo, z njo naj stoji ali pade: tedaj prosi in roti ljudstvo on, ponosni „Olimpčan“, ki je prej tako rekoč z višave do množice govoril, z obilimi solzami, da mu oprostí soprogo, in ljudstvo mu je vslíšalo prošnjo!

Za zlatim vekom periklejevim nastopi kmalu doba propada. Na mesto vzvišenosti pride strastnost, dajmoničnost in podlost. Kako je hiralo helenstvo, kako je slednjič palo s ponosne svoje politične in moralne višine, to spada med najbolj tragične oddelke zgodovine, in ne more si kaj zgodovinar, da bi, premišljeva je to dobo, ne zdihnil s pesnikom, ki govori:

„Jokajo, glej, bogovi, vse boginje jokajo milo,
Da vse mine, kar nam lepega zemlja rodi.“

Fr. Šuklje.

DUNAJSKE ELEGIJE.

IV.

Pel zabavljiice sem vam, ostré sem prožil pušice;

Ranjenim tekla je kri, mene bolelo sercé.

Smili se vsaka mi stvar, terpeča žival se mi smili;

Ti bi ne smilil se mi, ki si po rodu mi brat?
Ako te rana skeli, rojak, veruj mi, rotim te!
Iz sovražne roké ni ti pušica prišla!
V tuji deželi živč spominjal sem vedno se dóma,
Kakor spominja se zvest matere svoje otrok.
Često domóv sem oči iz tujega kraja obračal,
Gledal sem, kaj se godí, po domovini okrog.
Je-li mi srečna, zvestó-li ljubijo vsi jo sinovi?
Vanje ne upa zastonj, ko ji sovražnik preti?
Ne pretaka-li solz zapuščena v samoti sirota?
Ali vesela živi v družbi veselih otrok? —
Kaj mi vidi okó? bolečino spomin mi oživlja,
Žalosten bil je pogled, vendar molčati ne smem.
Ne pretaka mi solz zapuščena v samoti sirota;
Zbranih okolo njé vidim obilo otrók.
Káko veršenje, kakó se trudijo, gnjetejo! Vsak bi
Rad bil prvi pri njej, prvi podál ji rokó.
Prvi podal ji dari, pokazal otročjo ljubezen.
Ter iz matere ust prvi pohvalo prejel.
Je-li mogoče, ne moti okó me? Bliža se eden,
Z desno podaja ji dar, lévo proseč ji molí.
In ne prosi zastonj — kar more, podá mu sirota.
Tvoja ljubezen torej je samopašna, slepar!
Drugi se bliža za njim in tretji se bliža, četerti —
Dalje ne bodem jih štel, dosti sramote, preveč!
Vnema se hrup. Kaj hoče ta hrup, serdito kričanje?
Vidim-li dobro? — Prepír, divji med brati prepír!
Gerde besede leté, sramotne, na desno, na lévo:
Obrekovanje, laži, psovke, gerdenje vse vprek!
Vname se boj, sramoten tepěž. oj káko orožje!
Kamenje, blato in gnoj, pálica, pesek v oči!
Bratje zaslépljeni, mir! Takó-li se materi služi?
Materi, glejte, gorjé! kamen je lice zadél!
Lice čestito! Gorjé nesrečna ti roka! O glejte:
Teče iz rane ji kri, sólze tekó iz oči.
Mati se joka: v sercé se mati ne smili sinovom?
Glejte, tam sosed stoji, gleda vas, smeje se vam.
Sosed, sovražnik vesel vas gleda, razdvojene brate:
Vaša mu zloga je kvar, vaš je razpor mu korist.

„Si natura negat, facit indignatio versum.“

Žalost in jeza mi dá lok in pušice v roké.
Žalost in jezo pogled nesrečni mi zbudil je v persih,
Kar sem čutil, sem pel, bil je orožje „sonet.“
Vam govorim, rojaki, ki vas samopašje ne vodi:
Strast vam blago sercé moti, slepi vam okó.
Zložni bodimo odslej, svetó domovini služimo;
Kdor ji koristi največ, bodi med nami — pervák!

B. M.

J V A N S L A V E L J .

Ko pa je prinesla mati vode, najde merliča. Joka in preliva
solze.

Deska pa čuteč, da ni potreba več njegovih vednosti, govori:
„Mirnost, mirnost, mati, ta je tolažba!“

In odide in nočemo reči, da čisto brez sočutja.

„Vse mora umreti,“ govori mehko, pred strojarijo in svojo šolo stoječ, in nič ne pomaga, ne zdravilstvo ne viša astronomija. In tudi jaz, tudi jaz Štefan Deska, bom se vlegel, in potem ne bo treba ne gnoja nositi, ne južine kuhati!“

Tako je govoril Deska in nikedó ga ní motil v tožnem premišljanji.

IV.

Bobovška umetnost.

„Tu dohaja moj prijatelj, Lavrencij Žolna, in prašam, odkod?“ izpregovori Štefan Deska čez nekoliko časa. Zapazil je bil od daleč suho osebo, zavito v obleko na pol gosposko, na pol kmečko. Ta oseba je bila obložena z mnogoverstnimi zavoji, sè slikarskim orodjem, kakor z mazileci, bojami v mehurjih in družimi rečmi.

„Lavrencij Žolna, bog s tabo!“

„Vročé je, Štefan, vročé“, odgovori Lavrencij Žolna, ter odloživši breme, sede v travo poleg učenega prijatelja.

„Od kod?“

„Iz mesta!“

„Iz mesta torej!“

„Opravila,“ razlaga Lavrencij. „opravila kličejo človeka zdaj sim, zdaj tija. Danes sem se preskerbel. Tu dve libri najboljšega ultramarina, tu štiri libre angleške fine, rumene boje, in tu šest in dvajset unč francozkega karmina. Časi so dragi, moj Štefan, karmin je poskočil, in prašam, kaj moremo mi brez karmina?“

„Res je, slabo nam se godi,“ priterdi Deska.

„Jej, dà, jej dà!“

„Ali imaš dela, Lavrencij?“

„Bo že, bo že!“

„Bog ti daj srečo, Lavrencij! ako ti je po volji, pojdiva proti domu!“

Lavrencij Žolna zopet operti znamenja svojega vzornega stanu in lahno stopaje gresta junaka naša proti Bobovcu.

Štejemo si v dolžnost, da seznanimo bralce natanje z estetično osebo bobovške vasi, katera je imela mnogo veljave po okolici. Ako je bilo treba ozeleniti vrata, ali obnoviti svetega Florijana na zidu, ali kam drugam nametati bojinih moči, povsod so klicali našega umetnika Lavrencija Žolno.

Rodil se je v čisto kmečki hiši; pasel je v mladih letih koze in umetelska roka njegova je znala sukati brezovko po herbtiščih nagajivih bradatih dvorožnikov ravno tako, kakor pozneje napravljati lično in spretno s funtom dobrega francozkega karmina svetemu Martinu v nebo vpijoč plašč. Ali v onih časih pastirstva prikaže se mu boginja umetnosti in zdajei začuti v sebi moči, da se dvigne nad kozarja. In ní ga zapustil dobri genij. Pričel je sè znamenji, z golidami svetega Florijana, in končal je z oltarnimi podobami. Ali

kakor imajo vsi umetniki velike napake, tako je imel tudi Lavrencij svojo. V boljših časih, ko se mu je plačevalo po dvajset goldinarjev za oltarne podobe in ko karmin ni bil še tako drag, privadil se je bil vina. Kader je v takih urah prijel mazilce, posrečilo se mu je tako dobro delo, da ga je komaj umela najkolovratneja fantazija. Tedaj mu ni težilo serca, ako je bilo videti tu nogo zlomljeno, tam roko kakor velikonočni kolač: ne, če je gledalo to oko proti jugu, in drugo na zahodno stran. Ideja je veljala, umetna ideja, kateri je služil bobovški umetnik.

In tudi danes je bil obšel duh idej Lavrencija Žolna. /Komaj vstaneta z učiteljem, prime ga za roko, ter reče mu zavestno:

„Štefan, ali si že kedaj mislil na to, da slikarstvo napreduje?“

„Vsaka reč napreduje“, odgovori Deska.

„I, prav si rekel: sedaj pa jaz tebi povem, da napreduje slikarstvo tudi v meni, in to ti razložim.“

„Tudi v tebi, Lavrencij, tudi v tebi, gotovo!“

In Deska se pripravlja, da bi poslušal razlaganje.

„Cerkev, bivališče najsvetejšega, daje pohujšanje,“ zavpije vaški umetnik na vse gerlo, „cerkev daje pohujšanje, ino, ako bi sami župnik, vse časti vredni gospod, bili tu pričujoči, ino vendar ga dajè.“

Tu moramo pristaviti, da je rabil naš umetnik, kader je dospel na verbunec svoje navdušenosti premnogokrat besedico „ino“, kakor se je pisalo tedaj po molitvenih knjigah, da bi se tako obdal sè vitom umetne učenosti.

Učitelj se ozira plah okrog. „Ne tako glasno, Lavrencij!“

Razburjeni umetnik pa kriči še huje:

„Cerkev je kraj molitve, kjer se moli na molitvene bukvice in na mólke, Štefan!“

In Štefan ga bojazljivo posluša.

„Prijatelj Deska, cerkev je sveti kraj, ino kraj boga. Tu mora človek pozabiti, da je meso in poželjivost; ino torej so podobe ino slikarije ino statuve malopridne ino nič vredne, katere budé naše meso, Štefan Deska!“

In Štefan Deska ga zvesto posluša. „Ino taka je podoba svetega Boštijana k drevesu privezanega; ti nagi udje, te gole persi, koga bi vse to ne pohujševalo ino kateremu katoliškemu umetniku bi ne polnilo žalostjo serca! Slikar, Štefan Deska, je služabnik božji, kakor župnik, prečestiti gospod duhovni oče. Slikar pridiguje z bojami, ino gorjé mu, ako daje pohujšanje!“

In Lavrencij Žolna konča navdušeno svoj govor:

„Ino sveta Magdalena ino sveta Lucija, kedo bi ne tožil, da visé po naših cerkvah. Proč torej z njimi, proč podobe stranskih bobovških oltarjev!“

Ne vemo, ali je govoril Lavrencij besede o stranskih oltarjih iz dobičkarije, ali iz čiste ljubezni, katera mu je gorela v serci za vse, kar je dobro, lepo in umetno. Veseli nas pa, da je gojil naš Lavrencij Žolna že tedaj ideje, katere je razvijal mnoga leta poz-

neje cerkvenega lista Aristotel vsem slovenskim dušam v poduk in veselje!

„Saj ni že več varno pošiljati otrok in devic v božje hrame; tako ne sme ostati, vsaj v naši fari, tako!“

In navdihneni umetnik nagne glavo k učitelju ter pošepetá mu na uho:

„Vidiš, Štefan, mislil sem že mnogo ino premnogo, ino že sem tudi nekaj začel. Pa saj vidiš sam.“

In utihne ponosno.

„Vidim sam“, reče učitelj radostno.

Tiko stopata potem po vasi. Žolna se veseli v svoji duši slave, katero je upal doživeti; učitelj Deska pa tolstega gorenjskega sira, karega se je vedno nadejal v Žolnovi umetnišnici; upal se ga je enkrat do sitega najesti.

Skoraj na konci Bobovca je stala umetniška kočá, ponižna in uborna. Bližnji sosed ji je bil Slavelj in revščina njegova.

Prišla sta do lesenih stopnic, katere vodijo v vežo. Pod koraki gospodarja in učitelja se tresejo ino šibé kaj nevarno, tako da strahom vpraša Deska:

„Priatelj Žolna, ali jih ne misliš še popraviti?“

„Čemu,“ odverne mu hladnokervno, „mene že še preterpé.“

In stopita v zakajeno vežo.

„Leksa!“ zarujóve Žolna, „Leksa, kje tičiš, ti vertoglavka pote-pena, Leksi pravim!“

In na desni strani zaškripljejo vrata, in bled deček, kakih štirinajst let star, približa se strahoma.

„Kaj hočete“, pravi.

„Kaj hočem, Leksa,“ zareži se Žolna serdito, „poglej, Leksa, te keblé in to ognjišče ino solnce zunaj na nebu in mene popotnega! Ali naj grem z lakoto spat, vertoglava sraka ti?“

In predno obudi ubogi Leksa kesanje o svoji pregrehi, čuti že težko umetnikovo roko; solze se mu vlijo po licih.

„Kaj si delal ta čas?“

„To-le!“ in deček vstane ihté in prinese oglašeno desko, na katero je bil naredil vstajenje izveličarja. Žolna ostermi nad temi nježnimi potezami; zajezi se ter reče togotno:

„S teboj, Leksa, ne bode nič, čisto nič ino nič!“ Tako je govoril učenik, serdé se nad spretnejim učencem.

„Zakuri!“

Vzame malo slikarjijo pod pazduho, odklene vrata na levi strani véže ter stopi z Desko v svetišče svojega delovanja.

Leksa pa začne truditi se; nanosi derv, zaneti ogenj, in pristavi lonce. Potem pa sede, podpre z dlanjo glavico in jame jokati. Boječe bliža se mu mala deklica.

„Leksa, ne jokaj, nikar ne jokaj!“

„Le tiho, Marijanica, le tiho“, tolaži jo, ko vidi da se je začelo tudi dekle ihtiti.

In sedaj poznamo uborno rodovino našega umetnika.

Leksa je bil nezakonski otrok, katerega je bil Žolna k sebi vzel. Pravo njegovo ime je bilo Aleksander. Tako ga je bil gospod kaplan v kerstne bukve zapisal, po tisti nemilostni navadi, da se takim otrokom dajó nenavadna imena, n. pr. Gal. Hijeronim, ter se jim tako pritisne pečat sramote na čelo. Iz Aleksandra je postal naš Leksa.

Tudi Marijanica je bila tako nesrečno dete.

Važno za našo povest je še to, da sta bila Leksa in Marjanica najboljša prijatelja Slavljemu Janezku. Ta trojičica je imela skupaj svoje igre, skupaj žalost in veselje mladega življenja. Ali bog vé, da jim je sijalo malo kedaj solnce in smijalo se jasno nebo.

Sedaj pa se vernimo zopet k Žolni in Deski.

Emil Leon.

LITERARNI POGOVORI.

Čul sem od več strani, da so se v zadnji Zvonvi številki pogrešali „literarni pogovori.“ Najneprijetnejše je bilo meni, da je enkrat prazen ostal predál, katerega sem hotel stalnega ustanoviti v svojem listu; in to tem bolj, ker bi bil rad, kar najprej mogoče končal razpravo predmeta, katerega sem nerad, prisiljen začel. Z veseljem sem bil jel izdajati list, katerega je tako željno pričakovalo slovensko občinstvo, ako ne lažejo glasovi, ki so mi dohajali od vseh strani slovenske domovine. Da-si mi poleg opravič mojega stanú ostaje malo prostih úr, upal sem vendar, da mi bode mogoče uredovati list, ako ne vsem, vsaj večini po volji; da mi bode tudi samemu mogoče, spisati kaj, kar bi ugajalo mojim rojakom. Da bi pa mogel to, treba mi je najprej mirú. „Inter arma silent musae.“ Naveličal sem se že večnega nemira in prepira: naveličali so se ga, menim, tudi drugi; saj smo videli in izkusili dovolj, kako malo veseli so v javnem življenji njegovi nasledki. Mirú in sprave, menim, nam je potreba pred vsem drugim, ako se hočemo izkopati iz žalostnega stanja.

Odgovarjalo se mi bode na to: Kedó je pa prvi pri nas začel kaliti mir na slovstvenem polji? Kako lepo mirno je bilo in prijetno; vse je bilo zadovoljno in veselo; vse je bilo dobro, kar se je pisalo pri nas! Kedó je prvi unél prepír? — Kako rad bi odgovoril na to: „Jaz! jaz sem prvi izkálil vam žalostni, duhomorni mir; jaz sem prvi začel „rešetati“ pri nas, ločiti zernje od plev; kazati kaj je dobro, kaj sleparsko blago; jaz sem prvi, kakor prerok Danijel, razkril in osmešil vaše malike; jaz sem prvi potrebil po njivi plevel, ki je dušil in izpodrival plemenite rastline; jaz sem prvi kazal pravi pot našim mladim pisateljem; jaz sem ustanovitelj leposlovne kritike Slovincem.“ Rad bi, s ponosom bi odgovarjal tako, ako bi bilo resnično. Moja navada ní zatajevati, kar sem storil, bodi si dobro ali slabo; a tudi ne prisvajati si drugih zasluge. Vsakemu svoje!

Vsega tega nisem jaz začel: vse to je začel mož, katerega visoko čislam — z veseljem se imenujem njegovega učenca; mož, kateri je več storil za slovensko slovstvo, nego mi vsi skupaj, kar nas sedaj živi; kaj mu je bilo plačilo? Splošna nehvaležnost, gerda nehvaležnost, prava sramota slovenskemu narodu! Sramota onim, ki so tako ravnali z njim, sramota onim, ki so molčali! Toda, o tem nisem hotel govoriti, tudi bi ne vedel konca: dovolj torej, morebiti njemu samemu preveč.

On torej, imenovati mi ga pač ni potreba, on je začel koristno, potrebno delo; ker ga je on popustil, poskušal sem nadaljevati ga jaz; in če se kakega početja ne kesam v svojem življenju, tega se ne kesam. Prizadéve moje, ako me vse ne moti, niso bile čisto brez vspeha. To je moja tolažba: to je moje plačilo; ako bi zahteval družega, ne imel bi pravice imenovati se slovenskega rodoljuba.

Vse o svojem času! Boj je bil potreben, o svojem času; zdaj je treba miru, da se dela, da se kaj poštenega stavi na pospravljeni in osnaženi prostor. Mirno sem hotel delati brez zdražbe, skerbno se ogibati vsega, kar bi utegnilo biti komu v izpotiko. Ustanoviti sem hotel list, da bi ga mogel brez nejevolje, ako mogoče, z veseljem brati vsak Slovenec, katerega koli stanú, katere koli politične ali vérske stranke, da ima le serce za narod, za domači govor, za blago besedo. Nikedar se nisem prišteval slovenskim jezikoslovcem, učim se sam svojega materinega jezika, vadim se v domači pisavi, kolikor morem, ne pristoji mi torej strokovnjaška sodba o slovenskem jeziku, vendar smem imeti o slovenskem jeziku, kakor se sedaj piše pri nas, in tudi razglašati svoje misli, kakor se spodobi nestrokovnjaku, ki sam potrebuje poduka in dobrih svetov. Ena teh mojih misli — morebiti bom kdaj obširneje govoril o tej važni stvari — ena teh misli je ta, da nam je potreba nekoliko več zločnosti v pisavi, da ne sme vsak pisati, kakor se mu dozdeva; da so neka stalna pravila, katerih se je deržati vsakemu slovenskemu pisatelju, ako hoče pisati res slovensko, ne pa neke zmesi, ki ni ne tič ne miš. Druga je ta, da nam je čas nekoliko oblažiti svoj govor, povzdigniti ga iz one podlosti, iz luž in mlak, po katerih, kakor je videti, tako z veseljem brodi večina naših sedanjih pisateljev. To mi je bilo posebno pri serci, to me je najbolj odločilo, da sem z nova začel izdajati „Zvon“. Bog ne daj, da bi bila resnična znana beseda: „Le style c'est l'homme;“ kakoršna pisava tak človek! Kaj bi morali po tem misliti o našem pisateljstvu! To pa je gotovo, da so pri njih misli in besede v nekem žalostnem soglasju. Kako o tem sodijo moji rojaki, ne vem; morebiti se motim, ako mislim, da jim preseda, da se jim studi ta rovtarska, ta bosopeta, paglavška pisava; če ne vsem, vsaj nekaterim izmed njih. Sodil sem, da bode vsaj nekoliko Slovencev kar hrepenelo po berilu, katero jim vsaj ne bode žalilo blagega, nepokvarjenega čuta, zdravega, izobraženega okusa.

Naravnost govorim: mislil sem pri takem premišljevanju — in ne v zadnji versti, tudi na naše duhovstvo. Ne zlagajo se sicer moji

nazori po vsem z njegovimi nazori: jaz sem svobodomisein, nikoli nisem tajil, vnet sem za napredek v znanstvu in državnem življenji; a to nič ne dé; jaz sodim druge po sebi. Jaz priznavam in spoštujem vsako prepričanje, da je le pošteno, ne ponarejeno. „Tout comprendre c'est tout pardonner.“ ta beseda, pravi izraz najvišje izobraženosti, je moje geslo; spoštujem torej človeka, ako je sicer spoštovanja vreden, naj tudi veruje, malo me moti, da se solnce vertí okolo zemlje. Sodil sem torej tako: Naše duhovstvo je najprej narodno, o tem ni dvoma; dobra podloga! Po tem je izobraženo; dobra podpora! Iz prvega sklepam, da imá veselje do slovenskega berila; iz drugega, da ima veselje samo do plemenitega berila, da se mu mora torej studiti tista pisarija, kateri ne nahajam v slovenščini pravega, primernege imena. Znano mi je, koliko moč in veljavo ima duhovstvo pri našem ljudstvu: nič ne dé, da jo le v dobro obrača. Ako hočem torej delati za ljudstvo, bode mi duhovstvo dober zaveznik. Bode se mi torej v listu skerbno ogibati, kar bi mu kakor koli utegnilo biti v izpotiko, kar bi utegnilo žaliti najobčutnejšo vest. Skerbeti sem hotel, da ne pride nič v list, kar bi utegnilo biti proti duhovstvu. Zvon naj bi bil neutralen list, ki ne uči ne vere ne nejevere. Vsak pošten človek naj bi ga lahko bral brez pohujšanja, razen onih, kateri se radi pohujšujejo, kateri se hočejo pohujševati po vsi sili, kakor da bi ne mogli živeti brez pohujšanja.

Tako sem hotel ustanoviti, tako uredovati „Zvon.“

Komaj se je raznesel glas, da mislim izdajati list, že se je unelo ropotanje, strašenje, svarjenje. Zastonj! Novi list je bil uterjen: nikoli, to lahko rečem, ni imel list pri nas v tako kratkem času toliko naročnikov. Da bi se ugonobil, zadušil strašni list, napaden sem bil v slovenskem časniku, kateri je, kakor sem slišal, glasilo slovenskega duhovstva. Potreben se mi je zdel odgovor, tem bolj, ker mi je bilo mogoče o tej priložnosti pojasniti neke osebne razmere, in kar je glavno, razložiti slovenskemu občinstvu načela novega lista po pravilu: „Clara pacta, boni amici.“ ali pa tudi — inimici! Odgovor je bil, kakor vedó Zvonovi bralci, miren, dostojen, stvaren; sodil sem namreč, da je možu, ki me je prijel, samo za stvar, za načela, kakor meni. Bilo mi je še govoriti o najimenitnejši stvari, o „nenravnosti,“ nemoralnosti, ki se je očitala mojim spisom. Čudno, prav čudno se mi je zdélo to očitanje: nekoliko tudi smešno, tako da sem bil nekako v zadregi, kako bi odgovarjal: zdélo se mi je časi: vendar ni mogoče, da bi mož vse to zares tako mislil, kakor govori; morebiti se samo norčuje, in smejal bi se mi, ako bi mu resno odgovarjal. Z druge strani sem zopet mislil: pri nas je vse mogoče, mož je tesnopersen; morebiti res misli tako in z njim tudi mnogo njegovih verstnikov; odgovarjajmo!

Izobraženi možje imajo navado, da, kader se pričkata dva o kaki stvari, govorita zaporedoma: prvi čaka, da drugi izgovori, potem mu zopet odgovarja, ako ima kaj. Moj nasprotnik nima te navade. Predno je bil končan moj odgovor, že se v svojem listu oglasi, in

kako se oglasi! Ne! ne bodem mu delal krivice! Ne oglasi se sam: to ni mogoče, da bi duhoven, torej izobražen mož, tako govoril. Zaščuje nad-me svojega hlapca, listovega hlapca. — Živimo sicer v veselem predpustnem času, ko si najresnobnejši mož privošči časi kako, sicer malo pametno, zabavo. Jaz nisem ták: zlasti „bajaco“, plačan, da „burke uganja“, zbuja mi samo pomilovanje: neprijetna služba, terd kruh: bog mu daj boljšega! Milujem takega človeka, pomagam mu rad: a da bi se razgovarjal z njim, tega nihče ne bode zahteval, menim, da tudi ne Zvonovi bralei.

Kmalo po tem se oglasi v istem listu, ne vem kedó in odkod. — Ista melodija, prej „allegro“, zdaj „andante!“ Za boga svetega! Gospóda, ne morem vam verjeti, da ste res tako — preprosti, kakor se delate. Iz vsega, kar sem bral in čul, moram sklepati, da vam ní za stvar: žal mi je, ako vas po krivem sodim: „homo sum: humani nihil a me alienum puto.“ Morebiti zares mislite, da je „Zvon“ slovenskemu ljudstvu nevaren; delajte po svojem prepričanji: izpodkopavajte list zé vsemi pripomočki; vaša moč je velika, in daleč seza vaša roka; svarite ljudstvo, strahujte duhovščino, zlasti po semeniščih, kakor ste že začeli: prepovedujte list po učilnicah — vidite, da se mnogokaj zve na Dunaj; a kaj? naravnost v Rim! na indeks, na indeks! Delajte torej, gospoda, kakor vam se zdi: ne bodite izbirčni v pripomočkih, da se le namen doseže; samo tega mi ne pričakujte, da bi se z vami razgovarjal. Z vami nobene besede več!

Slednjič še nekoliko besedi do č. č. Zvonovih naročnikov, zlasti njih, ki so duhovskega stanu. Zvon ostane, kakor šen je bil do sedaj. Ako se kedó iz med njih zлага z listom, s katerim sem ravno kar pravdo končal za vselej; ako se boji, da bi mu branje mojega lista ne škodilo na duši ali na telesu, v tém ali onem življenji, prosim ga, naj mi to naravnost, brez ovinkov naznani: naročnina se mu poverne vsa, brez troškov; jaz nočem, da bi kedó škodo terpel zaradi mene; jaz nisem „žurnalist“, imeti želim samo take naročnike, kateri se zlagajo z mojimi prizadevami na literarnem polji, kateri so zadovoljni z listom in čislajo njegovega urednika.

S.

Listnica uredništva. Gospodem, ki nam ponujajo prevode, odgovarjamo, da v Zvonu ni prostora prevodom.

Listnica opravištva. Gde. naročnike, katerim po pomoti ne dohaja list — pomote so povsod — prosimo, naj ne reklamujejo tako „hudomušno.“ Ako ki vedeli, koliko sitnosti in preglavice ima človek, ki izdaje slov. list v tujem mestu, kjer mu ní moči za plačo dobiti človeka, jezika zmožnega, da bi se mu brez skerbi izročilo vse opravištvo; ki mora v svojih prostih urah, ko drugi počivajo, pisati, uredovati, odgovarjati in opravištvo voditi, gotovo bi se ne pritoževali tako — neprijazno. Nekomu smo morali celo naročnino vrniti, tako surovo je bilo njegovo pismo. Zlasti mlajšemu svetu bi priporočali časi — „Olikanega Slovenca!“ —

Zvon izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gl. za vse leto; 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Ottakring, Hauptstrasse 23.

Izdaje in ureduje: Jos. Stritar.

Tiskata: A. Keiss in F. Löb.